

гальний період податкового послаблення складає максимум 40 років (включаючи час після періоду першовідкривача, якщо такий був).

Під інвестиційною дотацією розуміється податкова знижка, яка надається на обсяг доходу, що базується на обумовленому відсотку (до 100 %) капітальних витрат на кваліфікаційні проекти або діяльність у межах до 5 років (до 8 років для активів, куплених у розстрочку). Капітальні витрати на виробниче обладнання, що застосовується в схвалених проектах також можуть підлягати єдиній інвестиційній дотації.

Схема надання кредиту за продуктивність та інновації передбачає 400 % знижку на кваліфіковані витрати, що виникли в результаті провадження 6 видів кваліфікаційної діяльності протягом фінансових років, які закінчуються між 2010 та 2017 рр. (або ж роки оцінки між 2011 та 2018 рр.). До цих видів діяльності відносяться: придбання або лізинг встановленого ІТ або автоматичного обладнання; тренування персоналу; придбання інтелектуальної власності; реєстрація інтелектуальних прав власності; НДДКР; дизайн.

Підвищена знижка надається лише на перші 400 тис. сингапурських доларів кваліфікованих витрат, що виникали кожного року на кожну з визначених видів діяльності. Однак, за роки оцінки між 2015 та 2018 рр. малий і середній бізнес може розраховувати на кредит за продуктивність та інновації у розмірі 600 тис. сингапурських доларів за витрати по кожній з кваліфікаційних діяльностей у році. Ліміт може об'єднувати кілька років оцінки. Деякі види діяльності підлягають затвердженню або вимогам мінімального володіння [2].

Світовий досвід підтримки інноваційної діяльності за допомогою податкових пільг може стати орієнтиром для вітчизняної податкової системи, яка повинна переформатуватись для стимулювання інноваційної діяльності, причому податкові стимули повинні бути ретельно розроблені, щоб враховувати неоднорідність серед потенційних виконавців НДДКР. Уряду слід розглянути питання про збалансування непрямої підтримки бізнесу, що займається інноваційною діяльністю (податкові стимули) з використанням прямих заходів підтримки, спрямованих на стимулювання інновацій. При цьому слід оцінити, яким чином різні інструменти підтримки інновацій взаємодіють і доповнюють один одного. У деяких випадках прямі інструменти можуть бути придатнішими. У свою чергу ефективність податкових пільг залежить від транспарентності нормативно-правового середовища, зокрема, ефективності режиму оподаткування, а також його стабільності і передбачуваності протягом довгого часу.

Література

1. OECD Science, Technology and Industry Scoreboard 2015: Innovation for Growth and Society, OECD Publishing, Paris, [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://dx.doi.org/10.1787/sti_scoreboard-2015-en.
2. PWC. Singapore. Corporate tax credits and incentives [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://taxsummaries.pwc.com/uk/taxsummaries/wwts.nsf/ID/Singapore-Corporate-Tax-credits-and-incentives>

УДК 339.972

Анна Юріївна Мунько

аспірант кафедри економіки та регіональної економічної політики Дніпропетровського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, annaurevna@i.ua

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

ЕВРОПЕЙСКИЙ ОПЫТ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОДДЕРЖКИ МАЛОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА

EUROPEAN EXPERIENCE OF STATE SUPPORT OF SMALL ENTREPRENEURSHIP

Анотація. Досліджено досвід країн ЄС у сфері державної підтримки розвитку малого підприємництва з метою укріплення фінансової бази територій. Розглянуто фіскальні та фінансово-кредитні інструменти стимулювання діяльності суб'єктів малого підприємництва.

Аннотация. Исследован опыт стран ЕС в сфере государственной поддержки развития малого предпринимательства с целью укрепления финансовой базы территорий. Рассмотрены фискальные и финансово-кредитные инструменты стимулирования деятельности субъектов малого предпринимательства.

Abstract. The EU experience in the sphere of state support of small business development in order to strengthen the financial base of the territories is investigated. The fiscal, financial and credit instruments of small businesses stimulation are considered.

У рамках ЄС активно розробляються та впроваджуються інструменти різного спрямування та змісту, які ефективно можуть бути вбудовані в систему управління місцевими фінансами з метою перманентного розвитку економічної інфраструктури регіонів. Як показали дослідження, важливим напрямом нарощування фінансових ресурсів територій у світі, а особливо в ЄС, розглядається розвиток малого бізнесу та ефективне використання підприємницького потенціалу. Узагальнений досвід країн щодо розвитку підприємницького потенціалу дозволив виокремити набір фіскальних і фінансово-кредитних інструментів державної підтримки малого підприємництва:

— фіскальні — податкові канікули, прогресивне (регресивне) оподаткування прибутку підприємств, податкові канікули, пільгове оподаткування, амортизаційні пільги, фіскальне стимулювання науково-дослідної та інноваційної діяльності, податкові кредити;

— фінансово-кредитні — державні та регіональні (у тому числі муніципальні) цільові програми розвитку підприємницького сектору економіки, державне і муніципальне гарантування позик, цільові фонди розвитку (державні, регіональні, муніципальні), пільгове кредитування як державне, так і з боку органів місцевого самоврядування.

Для підтримки малого бізнесу в ЄС було розроблено та ухвалено «Акт малого бізнесу» («Small Business Act»), що забезпечує політику у сфері малого підприємництва, сприяє його розвитку та зміцнює конкурентоспроможність її суб'єктів. Акт побудований навколо 10 принципів і заходів щодо їх реалізації, виконання яких покладається як на держав-членів ЄС, так і Європейську Комісію.

Розглянемо детальніше структуру на змістове наповнення зазначеного нормативно-правового акту, який є основоположним у організації процесів державної підтримки розвитку малого підприємництва, у тому числі й інноваційного.

До 10 принципів, які покладені в основу «Small Business Act», відносять:

- 1) створення сприятливого для повноцінного розвитку малих підприємств середовища;
- 2) забезпечення чесним підприємцям якнайшвидшого надання другого шансу на відновлення діяльності після банкрутства;
- 3) розробка правил згідно з принципом «Спочатку подумай про мале»;
- 4) підвищення чутливості публічних адміністрацій до потреб малого бізнесу;
- 5) адаптація інструментів державної політики у відповідності з потребами підприємницького сектору;
- 6) спрощення доступу малих підприємств до фінансування та розроблення нормативно-правової бази, спрямованої на забезпечення своєчасних розрахунків у комерційних операціях;
- 7) всебічна допомога малим суб'єктам підприємницької діяльності щодо отримання максимальної вигоди від можливостей європейського та міжнародного ринків;
- 8) сприяння підвищенню підприємницьких навичок у сфері інноваційної діяльності;
- 9) допомога у питанні трансформації екологічних проблем підприємств в можливості;
- 10) заохочення та підтримка малих підприємств до отримання вигоди від розширення масштабів ринків [1].

Детальніше зупинимося на заходах, які пропонується реалізовувати в межах політики підтримки та стимулювання саме інноваційного розвитку малого бізнесу з боку урядів держав-членів ЄС і Європейської Комісії.

Насамперед, на центральні та місцеві органи влади держав-членів ЄС покладено обов'язок щодо стимулювання інноваційного підприємницького мислення серед молоді шляхом впровадження підприємництва як ключової компетенції в шкільні програми.

Велику увагу приділено проблемам доступу суб'єктів господарювання до транскордонних інвестицій, організації та участі у транснаціональних кластерах. На вирішення цього питання до завдань Європейської Комісії включено спрощення приватного режиму розміщення транскордонних інвестицій з метою зміцнення європейських ринків венчурного капіталу, а також надання допомоги державам-членам ЄС у розробці відповідних високоякісних інвестиційних програм особливо в частині малого підприємництва.

У сфері кластеризації Європейська Комісія бере на себе зобов'язання щодо надання консультацій державам-членам ЄС щодо розробки стратегії кластера, заохочення їх співробітництва в рамках транснаціонального кластера, полегшення доступу кластерів на нові ринки і вжиття заходів для заохочення ширшої участі суб'єктів малого підприємництва в інноваційних кластерах. Держави-члени ЄС, у свою чергу, зобов'язані підтримувати участь малих підприємств у передачі знань, частково за рахунок запуску пілотного проекту фінансової допомоги комерціалізації інтелектуальної власності; заохочувати їх активну участь у рамках робіт, що виконуються Європейським інститутом інновацій і технологій.

Окремим напрямом державної підтримки в рамках «Small Business Act» виокремлюють діяльність підприємств у секторі екології. Відповідно до завдань Європейської Комісії віднесено полегшення доступу суб'єктів малого підприємництва до схеми еко-аудиту та управління (EMAS) через легкі екологічні процедури, зниження екологічних зборів, а також розширення можливостей реєстрації кластера. Крім того, Європейська Комісія систематично розробляє нові форми підтримки інноваційних start-up проектів в області еко-інновацій.

На держави-члени ЄС покладені обов'язки щодо створення стимулів для екологічно ефективних підприємств і забезпечення своєчасного та у повному обсязі використання коштів, виділені в рамках програм Єдиної політики для підтримки екологічно чистих продуктів і процесів у діяльності суб'єктів малого підприємництва.

Слід зазначити, що Комісією фінансується мережа експертів із екології та енергетики — Enterprise Europe Network, яка надає консультації з екологічно ефективних операцій і відповідних потенціалів ринків. Близько 600 організацій з підтримки бізнесу з більш ніж 50 країн об'єдналися з метою допомоги невеликим компаніям використовувати безпрецедентні можливості для бізнесу на єдиному ринку ЄС. Серед членів мережі є торгово-промислові палати і великі промислові підприємства, технологічні центри, дослідні інститути та установи з питань розвитку. Більшість з них надають підтримку малим підприємствам протягом тривалого періоду. Вони знають сильні сторони і потреби своїх клієнтів. Як члени мережі, вони пов'язані через потужну базу даних, діляться своїми знаннями і технологіями у всіх країнах мережі. Оскільки вони тісно пов'язані з Європейською Комісією, що дозволяє їм бути в курсі політики ЄС. Мережа співфінансується в рамках Програми конкурентоспроможності та інновацій (CIP), яка розроблена для підвищення конкурентоспроможності європейських компаній. Її послуги хоч і спрямовані на малі підприємства, проте також доступні для всіх інших підприємств, університетів і дослідницьких центрів.

База Enterprise Europe Network була заснована в 2008 р. Генеральним директором Європейської Комісії з підприємництва та промисловості. Вона спирається на мережі колишнього Європейського інформаційного центру (EIC) та Інноваційного ретрансляційного центру (IRC), заснованих в 1987 і 1995 рр. відповідно [1].

Урешті повноцінний інноваційний розвиток підприємств за великим рахунком неможливий без забезпечення доступу на міжнародні ринки. З цією метою Європейською Комісією на ключових експортних ринках створена Команда доступу до ринків (Market Access Teams), що об'єднує радників з питань торгівлі від держав-членів і комерційні організації ЄС. Учасники команди допомагають поліпшити поінформованість малих підприємств щодо торгових бар'єрів на ринках за межами ЄС. Важливим завданням для урядів держав-членів ЄС є заохочення великих компаній до проведення представників малого бізнес-сектору коучингів з метою виведення їх до міжнародні ринки.

Серед іншого за результатами проведеного дослідження слід відзначити створення Європейського кодексу найкращої практики (European Code of Best Practices), загальною метою якого є полегшення доступу суб'єктів малого підприємництва до державних закупівель і забезпечити державам-членам ЄС та їх організаціям-замовникам можливості для максимального використання потенціалу механізму державних закупівель. Цей Кодекс є своєрідною відправною точкою у вирішенні основних труднощів, з якими стикаються підприємці, і звертає увагу на доступні рішення для подолання перепон у таких сферах: подолання труднощів, що стосуються обсягу контрактів; забезпечення доступу до відповідної інформації; підвищення якості та зрозумілості інформації; рівність кваліфікаційних і фінансових вимог; послаблення адміністративного тягаря; акцент на співвідношенні ціни і якості, а не на ціні; надання достатнього часу для організації тендерів [2].

Узагальнюючи досвід країн по розширенню шляхів державної підтримки малого підприємництва та сприянню його інноваційній діяльності можна стверджувати про актуальність і доцільність його використання в українській практиці. Розробка сучасних інструментів і вбудовування їх у вітчизняну систему державного управління сприятиме розбудові конкурентоспроможного підприємницького сектору в державі та регіонах. У результаті цього кожна територія отримає широкі можливості щодо збільшення фінансових ресурсів за рахунок ефективного використання її підприємницького потенціалу.

Література

1. Call for proposals, Cosme Enterprise Europe Network 2015/2020, European Commission, 2014, 19 p.
2. Cohesion policy 2007—13 Commentaries and official texts, The European Communities, 2007, 160 p.
3. «Think Small First» «A Small Business Act» for Europe, Brussels, 2008, 21 p.